Број 186. У Новом Саду, у петак 20. августа 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Зашто Јапанци журе?

Петроград, 13. августа.

Грми и сева. Крвава борба не престаје. Слика је страховита: Порт-Артур варош гори, а са бедема и зидина топовска рика не престаје. Непријатаљ иде као мрав презирући живот и презирући смрт. Извештаји саопштавају да су Јапанци досад пред порт-артурским зидинама и мазгалама оставили шездесет и пет хиљада мртвих. То је читав један брег људскога меса и костију. То је заиста јасан доказ како они мали, сићушни жути људи на крајњем Истоку презиру живот. Порт Артур је сарањио 65.000 јапанских бораца — то је костурница читаве једне расе. И крај свих тих губитака, јапански војник, знајући свој циљ, иде напред да падне и да одмах буде замењен другим, кога ће тако исто руско тане збрисати са лица земље. У Мандурији код Љаојана, спрема се исто.

Као што се види губитци у људима са јапанске стране, огромни су.

Материјални губитци су готово истоветни и исто тако огромни. Да првога јула ове год. дакле, за пет месеци ратовања, Јапан је учинио три огромна зајма, који иду до једну милијарду круна.

Русија је за то време ратовала готовим новцем, ранијом уштедјевином. Док су јапански изасланици јурили по Европи и Америци, тражећи новаца да би могли водити рат, дотле Русија није ни од кога тражила ни једне копјеке на зајам. А унутарњи добровољни зајам, који је Русија у самој земљи извела, остао је до данашњег дана недирнут. Сам тај факт довољно јасно говори како Русија а како Јапан подноси ратне трошкове и терете.

Ово обележава само земље које ратују и за њихово материјално и економско стање. У Јапану су стале радње, трговина је са свим ограничена, фабричка производња на умору; трговци опустели, свет јако дешператан. У Русији све тече својим досадашњим током, као да и нема на крају истока војну са непријатељем. Банке раде, трговина — извоз и увоз све су јачи, фабрике се подижу, пијаце препуне. Сама статистика довољна је да увери свет у истинитост овога. Обрт новчани у банкама био је прошле године, кад није било рата, 379 милиона рубаља; ове године он је нарастао за то време за 12 милиона рубаља — што је за време ратова готово немогућно. Исти је случај и са меничним обртом у Русији. — Процентни папири су појефтинили, а државне хартије од вредности исто се тако јако траже и мало испуштају из руку, као што је то и досада било, пре рата.

Русија је по превасходству земљорадничка држава и догађаји ратни на далеком истоку не потресају нормални ток рада и живота у земљи. Сама земља, као једно огромно тело, дише храни се, развија и плоди по природним законима и рат на њих нема никаква уплива. Али у Јапану прилике стоје сасма другачије. Тамо је трговина у застоју, индустрија на умору.

Отуда се и може протумачити намера јапанских војсковођа да рат што пре приведу крају; јер, ако се отегне у недоглед — он би могао економски урвисати саму земљу. А Јапан се већ са те стране налази у очајном стању. Досад су се у Мандурији могли држати — било је три зајма, било је новаца и хране. Настаје питање: Шта ће Јапанци радити, кад се обрне фронт и Русија предузме напад, што има изгледа да ће ускоро наступити?

М.

Стара Србија и Маћедонија.

— Од нашег нарочитог извештача. —

Цараград, 14. августа.

У Старој Србији прави је покор. Ево вам факата редом:

Из Ђаковице премештен је један батаљон редифа (резервиста) у Гњилане Ти војници су Анадолци, Азијати, што су својим дивљачким поступцима одмах и доказали. Од њих грдно злопати српски народ у гњиланском срезу. Поред разних крађа и зулума, они су још и обешчастили једну Српкињу, која је свом мужу носила ручак у поље. Десет турских војника напали су Српкињу као прави зверови. Она је сад тешко болесна, и сумња се да ће остати у животу. Како се оваки напади на образ Српкиње често понављају, завладао је међу њима толики страх, да се у славу „реформа,“ ни на вратима својих домова несму да покажу.

Убиства Срба у пећком округу на дневном су реду. Ово дана и ако се тамо налази валија косовски Шаћир паша, Арнаути су извршили више убиства а између осталих Срба, убили су и угледног домаћина Милована Дуганџића, родом из села Сврке, који живи у селу Коврагe. Враћајући се из Пећи са пазара, убили су га Арнаути на путу и отели новац. Турске власти познају убице, али их не хватају.

1. Августа убили су Арнаути два српска сељака Михаила и Јована Шакабендића Убице су познате али их власт не хвата.

Један пријатељ из Пећи јављајући ми писмом за горња убиства, завршује своје писмо овим речима:

„Од две недеље у пећској нахији непрестано се дешавају убиства Срба. Врло смо забринути, јер све се то тајно врши, а помоћи ни од турских ни од реформних власти!

„2. Августа осули су Арнаути плутуном пушака на Мојсила из Лоћана, кад се враћао из манастира Дечана. Сав је изрешетан куршумима.

„Истог дана између села Верића и Белог Поља убили су Арнаути два Србина у шуми. Имена им незнамо, али се по оделу види да су Срби.

„Ноћу између 2 и 3. августа нађена су код села Истока три мртва Србина.

„Једном Србину из села Дугоња, кад је путовао у Пећу, одсекли су Арнаути уши и нос, метили их у мараму, предали му и рекли: — Ево ти уши и нос, па носи руском конзулу и Призрен у славу реформа. Сад се можеш слободно тужити.

„31. Јула запалили су Арнаути 39 стогова сена Х. Лазовићу у селу Црном Врху (у вредности 4600 динара) у селу Гораждевцу неовршено жито двојици Срба.“

Овоме чуду доиста не треба коментара. Зар у добу реформа па овака анар-

ПОДЛИСТАК.

СРБИ У АМЕРИЦИ.

Барбертон-Окио 15. августа.

Прилике, у којима се ми Срби налазимо у овом »новом свету« нису баш најповољније, шта више, оне се могу назвати и сувише неповољнима.

Оставити своје мило село, лепи крај свога роднога завичаја, па доћи овамо у туђу, далеку земљу, ради посла, зараде и заслуге, то је толико, колико играти на берзи.

Многи је на тој берзи добио, али их је много, много више, можда десет пута више изгубило. Многи је продао кућу или ако је имао нешто мâла, па је дошао овамо, а многи је задужио или продао и последње парче што је за продају, да се натраг врати.

Но како је онима, који су, не имајући нигде ништа, узајмили, дошли па не добили посла?

Ај, та муке су то! Ти су људи достојни истинског сажаљења и ми тек само можемо помишљати о страхоти зла у које су запали. Тешко је слушати писку и јадиковање тих несретника и ја немам речи а пером се ова страхота неда описати. И ту се најбоље огледа оно: „Земља тврда а небо високо, док је зуба хлеба бити мора.“

Него свевишњи се творац још свагда састара па се нађе добрих и човечних људи, ту су сељаци (ланцмани), родбина, пријатељи а нађе се и по који добар »буртинбас« те их издржавају — до боље среће — или се купе прилози, заилази се од једног до другог, од Сроина до Србина, наравно оних који раде.

Да! тешко је слушати јаде тих несретника, тим теже што их има таких, који већ губе веру и наду у Бога. Па још је жалосније што и они послови и радње с' дана на дан престају, зараде бивају све мање и мање, творнице, језгро америчког рада скоро већим делом сто је, наш српски народ јатомице долази овамо. И тек кад дође види и осети, онда наступи оно, што је морало доћи, кајање али доцкан, враћао би се, али су чим!

Има их, који нађу и овде срећу своју, али ти су у великој мањини, а већи део страдава.

Сада да кажем коју о радовима. Има их тешких, врло тешких а има лаких. Нећу да набрајам разноврсности америчких радова, али се ретко дешава да наши добију лакша места. Та су места заузета већином Енглезима, којима се још обично дневно више плаћа, него Европљанима без разлике вере и народности, не рачунајући амо поенглежене изроде већином Пољаке и Немце.

Па и овде као свуда, Србин је показао да уме и може кад хоће, показао је то у колико се могло показати у овој далекој туђини и својом издржљивошћу и несломљивом снагом стекао је више части и уважења од осталих радника, изузимајући Енгезе као домаће. А за доказ у колико се овде свака цента, сваки долар мора крвавом, тешком муком да зарађује, како је Србин сваком приликом показао своју храброст, показао је, да је кадар смрти у очи погледати, навешћу само ово: Има код нас у Барбертону — друштво за оправљање жељезничких путева или како се сада зове — Колаја. — Она има око 30 радника, некад више, некад мање.

Посао је на Колаји доста тежак али ових дана је требало нешто урадити, нешто на које се није смео свако усудити, јер се тицало, колико слободе и храбрости у толико више главе и живота, или боље речено, требало је смрти у очи погледати да се то уради.

Поред Колаје тече једна речица. Та речица има више олука (pipe, пајпа) који воде испод земље на друге стране.

На те олуке се морало брижљиво пазити, да се неби непажњом загушили или разбили, ипак поред све те пажње загуши се један, који је одржавао везу са друга два.

И сада је требало ископати га да се исчисти и боље утврди. Али како? место се није знало где је? а да се копањем тражи требало би и времена и новаца.

хија и исворењивања Срба! Или можда ово све баш и треба „Drang nah nsten-y," да би се оправдала његова интервенција. Боље да изгине све што је српско, а само да до тога не дође. Нека је Швабама далека „лепа" кућа од нас.

Није боље ни у гостиварском срезу скопског санџака Ту арнаутске разбојничке чете чине огромне зулуме. У селима Нићифорову, Леунову и Маврову разграбили су Арнаути све и отерали 1000 оваца. И село Лазарпоље опљачкано је и четири сељака одведена у планину и уцењена са огромним новцем, кога не могу платити, те ће их убити.

У дебарском крају стање је још горе. Тамо Арнаути неће ни да чују за реформе а да то докажу убијају и пљачкају Србе.

Оскудица на храни људској и сточној.

Кр. уг. министар за привреду изјавио је, да ће због оскудице на сточној храни отворити државне шуме становништву, да у њима прехране стоку и да може сабирати лишће за стељу.

Писац ових редака обратио се једном чиновнику кр. држав. шумарије с питањем, да ли ће се ова погодност протегнути и на житеље краљ. Славоније Хрватске и Срема, те је добио одговор:

— Тешко! Ви имате своје имовне шуме а у провинцијалу општинске. Мислим, да би се најпре имале ове отворити.

Велики део државних шума лежи у Славонији и у Хрватској и у њих не залази нико од становништва. Имовне општине отварају поједине ревире на употребу, док држе под забраном младе шуме.

У имовним општинама дакле нема пашо и према томе настаје потреба и за житељство Хрватске и Славоније, да му се отворе државне шуме

Имовне општине могле би народу тако прискочити у помоћ, да не дозволе продавање жира, него нек се и он даде житељству.

Бан краљ. Славоније и Хрватске огласио је ових дана наредбу, у којој упозорава све факторе на неприлике због оскудице на сточној храни а позива све пријатеље народне, да му доставе начине за олакшицу.

Ми чинимо нашу дужност и упозоравамо на државне и имовне шуме, које су најзгодније, да пруже народу помоћ.

Нека општинска заступства поднела су у том предмету већ претставке на кр. зем. владу.

Наше једномишљенике упозоравамо, да сваки у своме крају чим пре поради, да се пошаље ма и најкраћа преставка кр. зем. влади у Загреб у истакнутом смислу, јер наскоро сазваће бан анкету, која треба, да чује жеље и да осјети потребе народне.

Како је оскудице не само на сточној него и на људској храни напомињем, да би државне и имовне шуме могле народу прискочити у помоћ својим рибарством. Кроз те шуме теку овећи потоци и речице: Велики и Мали Струг, Босут, Студва и друге, у њиховом рајону се налазе многе овеће баре, а у којима има обилно рибе. Риболов се издаје под закуп а у мањим водама и барама је забрањен. Крајеви, гдје се налазе ови потоци, речице и баре вјешт је риболовству и привикнут је на рибју хвану и од велике помоћи била би му дозвола за слободно рибарење у овој оскудној години.

J.

Политички преглед.

Србија. Краљ Петар је у суботу 14. о. м. у 11 час. пре подне у присуству министра иностраних дела, примао у свечаној аудијенцији Маркиза Гвичолија, новоименованог изванредног посланика и пуномоћног министра италијанског. Предајући краљу писмо, краља од Италије, којим се акредитује за изванредног посланика и пуномоћног министра. Маркиз Гвичоли, поздравио је краља Петра уобичајеним у овим приликама говором, у коме је изјавио краљу Петру велико пријатељство свога господара, и истакао везе између српске и италијанске круне, као и добре односе, који тако срећно постоје између Србије и Италије. Посланик је нагласио, да му је нарочито стављено у дужност, да ове везе и добре односе одржава и још више учврсти. Краљ Петар примајући посланичку пуномоћ из руку посланикових, захвалио је посланику на изјавама, и одговорио, да ће се са своје стране старати да везе, које тако срећно постоје између обе круне и односи, који обе земље пријатељски везују, буду што чвршћи и усрднији. Краљ Петар је изјавио даље, да ће краљевска влада посланика у повереноме му задатку искрено потпомагати. Посланик, допраћен је и дочекан у двору и испраћен је из двора са почастима, које припадају његовоме високом чину.

Догађаји на Балкану. Валија косовски, Шакир паша, вратио се из Пећи у Скопље. Немире су, вели, проузрочили неки становници, који због рђаве жетве, тражише, да се одгоди прикупљање порезе. И кад власт није хтела да пристане на то, наступило је опште незадовољство. А Шакир паша је допустио, да се одгоди плаћање порезе и тако је наступио одмах мир. Осим тога је Шакир паша очистио околину од многих арбанашких разбојника. Ови су се предали, осим Садик Добрача, убијца једног калуђера из манастира Дечана. За време бављења Шакирова у Пећи, решени су и неки спорови због освете. Тако турски извештај!?

— У Мађедонији се живо прете јерменски устанички покрети. Мисли се, да ће општи устанак у Јерменској, одушевити на устанак и мађедонске комите, нарочито ако турска узмора да повуче своје трупе са међе.

Пољаци никако задовољни с др. Кербером. Поводом доласка дра Кербера, председника аустријског министарства у Лавов пише „Слово Пољскије": Господин Кербер је представник једног доиста апсолутистичког уређења И наши политичари, треба да употребе долазак Керберов на то, да му сасвим одлучно кажу, да Пољаци не ће помагати апсолутистичну владу.

Накнадни избор у Печки. Пише нам пријатељ нашег листа: Не стоји да су Румуни имали 40% од броја бирача, него тек нешто преко 30%. Од тих 30% добили су за народносног посланика преко 80%. И кад би у том размеру добили свуда, онда би могли само у арадском срезу изабрати 8 посланика, а Румуни се надају, да ће толико и изабрати.

Руско-јапански рат.

Око Љаојанга тече већ од више дана крвава битка. Права одлучна борба отпочела је зором у уторак. Преко по милиона војника учествује у борби са 1300 топова. И данас стиже брзојавна вест из Мукдена, која дословце вели ово: **Јапанци су прекјуче бачени натраг на целом фронту. Претрпели су велике губитке. Изгубили су 40 топова.** Ово је најбољи доказ како се свршио тај очајнички напад јапански. Тек док стигну сигурнији извештаји моћи ће се пресудити значај и жестина ове борбе и ове руске победе. Како је та борба морала бити очајна и крвава види се из овог јучерањег брзојава берлинског ратног извештача: Одлучна борба отпочела је у уторак у 4 сата у јутру. Од то доба разлеже се непрестано топовска рика и пушчана праска. Висови свуд около личе брдима, која бљују ватру. Јапанци су отпочели напад источно од Љаојанга дуж реке Тајчихо, али су ту сузбијени. Овог часа врло је жестока ватра јужно и југозападно од Љаојанга, поједини метци не могу више да се разликују. — Сви листови без разлике, цртају ову борбу око Љао-

---

Најзад утврдише да треба проћи кроз један од она два олука до тог трећег.

Али ко ће само то да уради? Почеше се изговарати:

»Имам жену и децу — ако погинем тамо, ко ће их хранити па и ако останем жив а деси ми се да се осакатим, друштво — Колаје — ме неће издржавати.«

Таки и томе слични изговори беху у неколико њих, други спустише главе, гледајући као што наше српске народне песме кажу: — »Како расте трава на увојке!«

Само се један истаче. Милорад Видицки из Башахида (Банат), и сви погледаше у њега. Један га запита.

— Имаш ли кога?

— Жену и четворо деце!

— Имаш ли капитала?

— Имам!

— Па опет боље да не идеш!

Он мало спусти очи к' земљи затим поносито диже главу и некако достојанствено рече: — Ја сам Србин! — Па се окрете басу (надворнику): Да ли да га одгушим, ако је у истини загушен: — Не! — могла би вода јурнути и потопити Вас, само да покажете правац пута којим води.

Добро! гласио је кратак одлучан одговор. Донесоше му лествице. Он се спусти ближе речици и нестаде га у олуку.

Страховала су срца, тренутци се отегоше као гладна година. И једва једном указа се он из олука.

Дође до оног места где је загушени олук па стаде и показа правац куда је водио и где се требало копати.

Људи се згледнуше и као неверујући погледаше оно место где он још стојаше показујући руком. Чудили се и чудили, тим већма, што је даљина од краја олука од тог места била око 35 метара. Ту му приђе бас и удари га по рамену и запита „You Slavisch"? (Ви сте Славен Србин?) — Jess! (Јесте!) — All Right, Slavisch good man! (Све је у реду, Славени, Срби су добри људи.) Затим му рече да тога дана не мора радити и да може ићи кући дочим ће плату примити.

Милорад Видицки само мирно изусти — All Right Misster! — погледом премери сваког од оних, који су га завидљиво гледали, рече — Good bay! — (Бог с вама!) и оде. А онима још зујаху у ушима оне његове поносите, достојанственим тоном изговорене, речи — ја сам Србин!

Да разјасним оно „Slavisch". Американски Енглези знају за Русе и Пољаке они том речју рачунају махом нас Србе.

Као што рекох прилике у којима се налазимо и сувише су неповољне, а оне су тим неповољније што нема никога да нас изближе упозна са оним народом, са којим толико у додир долазимо, с Енглезима! Има поенглежених изрода Пољака и Немаца, али они место да нас лагано упознавају, не Немци, али Пољаци као Славени, они нас већма отуђују, копају нам јаму, јер су сами већ дотле дотерали да се — Pollak — употребљује као име које приличи најгорим људима.

Жалосно, али истина! Доста и оволико!

Хтедох само кратко без икаквог опширнијег описивања да наведем о приликама нашим, о раду, како се тешком и крвавом муком зарађује онај новац, који одлази, шаље се у домовину. Коме није доста ово, ко из овога не може да одвоји и призна истину, да расуди добро и зло, неће му бити доста ни читаве књиге, тога опоменути немогуће је. Идући пут ћу да наставим о домаћем животу и о најновијим догађајима.

И ту да употребим оно скромно, побожно, српско: — Ако Бог да!

П. Д. J.

Седми Конгрес Српских Земљоделничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство (Тако, и само тамо изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за моју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

јанга као највећу и најкрвавију, какве до сад још није било, јер још никад није преко по милиона људи са толиком грдном количином топова стајало једно против другог, око у око. По себи се разуме, да су Јапанци далеко бројно надмоћнији од Руса и у војницима и у топовима. И отуда се упорно пронели гласови, да Куропаткин неће код Љаојанга заподенути одлучну борбу, већ ће привезати само за утврђени град тај јапанску војску, док не стигне у Карбин, у коме има већ 100.000 људи, још нова војска, која се већ креће. Но како најновији брзојави из Мукдена и Љаојанга јављају, у борби учествује цела снага оба противника. То доказује противно. Доказује наиме, да Куропаткин хоће ту да подели са Јапанцима прави крвави мегдан и да је велику прву победу већ и однео, јер је одбио први одсудни очајни напад јапански. Око Љаојанга се дакле води до сад још невиђена, највећа, најкрвавија борба. Највећа и најкрвавија не само по броју бораца и топова, већ и по огорчењу, заслепљености фанатизму и очајању. С једне је стране позната руска храброст и праведно огорчење, које кипти, а с друге је стране фанатизмом заслепљен храбар противник, који слепо срља у смрт и просипа сам себи црева, да не досе жив непријатељу у руке. И кад се такова страшна, очајна борба води, је ли чудо, што је свако упро очи своје у Љаојанг и што грозничаво очекује најновије вести оданде. По вечерњу се познаје светац, вели наша пословица, па кад је тако, онда и овај први јапански пораз, најбоље показује како ће се овај рат свршити. А да ће тако бити у то не сумњамо

Сад су стигли и исцрпни извештаји о последњим очајничким јапанским покушајима, да заузму Порт-Артур, који су тако несретно испали по њих. По том лондонском извештају, чим су се на ком вису појазали Јапанци, страшни метци руских батерија одмах су их слистили, збрисали. Последњи очајнички покушај јапански наличио је на рој побеснелих зоља. Газили су кроз реке крви својих, са грудима право на руске бајонете. Код земљаних утврђења ројевима су падали Но чим би један пао други би хладнокрвно ступао на његово место, да преузме будак ил мотику, да руши. Кад су се Јапанци пењали на плећа својих другова да ускоче у утврђење, натицали су се као печурке на руске бајонете, који су стршили изнад зида. И када су једни падали од умора, други су газили преко њих. У тврђави бр. 1. дошло је до ужасне гужве и гушања између Јапанаца и Руса, јер се оружје није могло употребити. Слепо су бајонетима боли у лице, врат, груди противника. Многима су главе просто одсечене. То је била ужасна кланица каквој нема до сада примера, а при томе се страховито разлелала страшна праска топова. Очајна борба та завршила се страшним поразом јапанским, јер не добише ни једно спољне утврђење. „Нови Крај“, што излази у Порт-Артуру, наводи, да се међу непрегледним лешинама јапанским, налазе врло многа деца и старци. Јапанци признају, да су претрпели пораз и да је разочарење у Токију и Јапану ужасно. А лондонски јапански конзул изјављује лаконски, како Јапан неће издавати званичне извештаје о борби код Порт-Артура све дотле, док Јапанци Порт Артур не освоје. Не треба спомињати, да јапанска влада то с тога чини, што се грози утиска, који би у Јапану изазвао опис јапанског страдања код тог непобедимог града руског.

Најновије вести ово су:

Борба око Љаојанаа.

Руско брзојавно звање јавља из Мукдена: Тврди се да је у уторак у јутру отпочела крвава борба око Љаојанга. Сви покушаји јапански да обиђу наша крила о д б и ј е н и с у. Непријатељ је изгубио више од 10 топова.

Генерал Сахаров послао је овај званичан брзојаван извештај; У уторак од 5 сати у јутру па до 9 сати у вече Јапанци су нападали наше истакнуте предводнице код Љаојанга на левој обали реке Тејчихо. Топовска и пушчана паљба распаљавала се више пута у најжешћу. Најжешћи јапански нападаји били су против наших позиција у центруму и против нашег десног крила. М н о г о б р о ј н и н е п р и ј а т е љ с к и н а п а д а ј и о д б и ј е н и с у и наше чете дуж целог фронта прелазиле су у напад. Долазило је до борбе на бајонет. На крају борбе одузете су од Јапанаца многе позиције, које су они у почетку борбе били заузели. За време топовске паљбе наше батерије су се врло успешно такмачиле са непријатељским батеријама. У 4 сата после подне опазили смо, да једно знатно непријатељско оделење покушава да заобиђе наше десно крило. Из главне резерве наше отишло је неколико батаљона против непријатељског крила и после жестоке борбе спречило је непријатеља да изведе свој смер и приморало га је да се натраг повуче.

Из Љаојанга јављају даље, како су Јапанци у почетку борбе нарочито били усредсредили своју топовску паљбу на руске предстраже, али нису постигли никакав успех, јер Руси нису имали губитака. Јапанци су хтели да приморају Русе да одговоре из својих топова, те по томе да упознају положај руских батерија. Уједно је једно јапанско оделење покушало да горе код реке Лиао заобиђе руско десно крило, но то му није пошло за руком.

Из Лондона јављају, како је у уторак у 5 сати ујутру отпочела најпре пушчана праска на јужној страни. Одмах за тим је отпочела топовска рика, која није престајала. У понедељак у вече покушали су Јапанци да на силу заузму једну жељезничку станицу, која лежи западно пет миља од Љаојанга, али су разбијени. Опште је уверење да је у уторак ујутру отпочела права одлучна борба.

Из Берлина јављају: Одлучна битка у току је већ од уторника пола шест сати у јутру. У једном грдном полукругу удаљеном од вароши 7 клмт. са пречником 14 километара заокружују руски положаји Љаојанг од жељезнице па до реке Тајчихо. Од 11 сати пре подне врло је жестока топовска паљба. У пола 10 руске батерије напале су Јапанце на северу и потисли су их, а нарочито оне јапанске колоне, које су покушале да продиру од Ајпинга.

Уредовање ћирилицом у Хрватској и Славонији.

Још врло многи уреди у Хрватској и Славонији, не обзиру се на закон о употреби, који овако гласи:

„Код свих земаљских области у краљевинама Хрватској и Славонији, слободно је странкама, служити се писмом ћирилским, као и латинским.

Ондје, гдје Срби у повећем броју живе, имају се од првих молба и ријешења ћирилским писмом на ћирилицом писане подneске издавати“. — (§ 3. закона од 14. маја 1887.)

Но ми смо сами криви, да се овај закон не врши.

Ми знадемо врло многе политичке општине у Хрватској и Славонији, где су Срби у већини, па ипак се уредује латиницом. Па и у самом Срему, имаде још доста општина, које уредују латиницом. Недавно смо били у вуковарском котару. Па шта видимо? По чисто српским местима као у Вери, Борову, Боботи и другим местима, уређује се латиницом Гледалисмо и објаве вуковарског предстојника Вирага и то с а м о л а т и н и ц о м. Ко је крив томе? Свакако, ми, интелигенција српска? Поучимо народ, да је то његово право и он ће га тражити. С р б и у з а с т у п с т в и м а о п ћ и н с к и м и п о с е л и м а и г р а д о в и м а, с т в а р а ј т е з а к љ у ч к е, д а с е у р е д у ј е ћ и р и л и ц о м а с в и у с в а к о ј п р и л и ц и с л у ж и м о с е ћ и р и л и ц о м, т о н а м ј е д у ж н о с т и к а о С р б а и к а о С л о в е н а. Знадемо добро, да имаде жалостних Хрвата чиновника, којима ћирилица боде очи, но не обзиримо се на то, него вршимо своју дужност и своје — право.

Никакви ни лични ни родбински обзири а понајмање икакво устручавање, не сме нам пречити, да вршимо своју дужност и да тражимо од власти уредовање ћирилицом. Истина споменутим законом о употреби ћирилице, није јој дата потпуна равноправност са латиницом али и у колико нам се даје право, вршимо га! А нема сумње, да ће се морати једанпут решити с р п с к и з а х т е в и у Хрватској и Славонији и онда ће се морати узаконити потпуна равноправност ћирилице и латинице. Право које постоји само на папиру, а не врши се, то је свеједно, као да и не постоји.

Млад. Ђ.

Може ли се што учинити с магарцима?

Што сад зовемо: г и м н а з и ј а, звали су пре: »латинска школа.« У време латинских школа, морали су ђаци чак и на улици да говоре један с другим латински. Ко се преварио' па говорио друкчије, казнили су га.

Но како су ухватили оне, који нису слушали? Па лепо; досетили су се.

У сваком је разреду био по један магарац, насликан на округлом дрвету. Ко је што погрешио, добио је тог магарца и носио га је тајно, под одећом о врату. Ако није хтео, да сутра дан добије јачу казну, морао је да уходи своје другове, те да пронађе неког, ко не говори латински него на свом матерњем језику. И чим је таквог ухватио, предао му је магарца. Овај други је ишао даље те и он уходио другове, док и он није неког пронашао, те се опростио магарца. И тако је магарац мењао и по десет пута на дан госу. А код кога се нађе сутра у школи магарац тај је био кажњен...

Барон Девидер Банфи који је био министар-председник пре, а жели да буде и после, ишао је још у оно време у латинске школе, кад су цветали магарци. То се јасно види и данас, јер хоће да уведе нешто слично ономе, што је цветало во времја оно.

Дуго је барон Банфи лупао главу, да измисли што ново. Ал све што је било паметно, измислили су већ други. И тада му дођоше у главу она магареће посла из старог доба. И он сад предлаже сасвим озбиљно, да у Угарској, кад се састану Србин и Немац, Немац и Румун, Словак и Русин, једном речи, кад се састану двојица, који нису Мађари, а нису ни из једног народа, м о р а ј у говорити између себе само мађарски. А то зато, јер то иште бајаги, срећа, напредак и благостање угарске државе.

Као што је познато, ове године била је јака суша, те су се многе гљиве изметле у шкодљиве. И они који су јели тих гљива, уживају у том предлогу Банфијевом. И само не знају, како ће моћи да пронађу оне, који не говоре међу собом мађарски. Барон Банфи сигурно мисли, да се уведу магарци из старих времена.

Али ако се почнемо бринути чак и о намолованим магарцима, растеће сиротиња, те ће се свако отимати за дрвеног магарца, јер може на њему скувати таман шерпењицу посне чорбе, а тог ће бити жељни они, који се нису још исесили у Америку.

Кажу да се барон Банфи обратио на једног свог пријатеља и питао га: Шта мисли?

А пријатељ му је одговорио: — Брате, остави се предлагања, у данашње време преживели су се магарци!

Но барон Банфи поред свега тога мисли и даље... Била је већ једна баба, која је и онда, кад јој је горела кућа, мислила само о томе, како ће да се избекеља на оне, које живе с њом у једној кући. Свакојако и ми мислимо, да Угарску никад неће спасти — магарци.

+

Вести из места и са стране.

Срби из Бугарске на крунисању српског краља.

Читамо у „С а м о у п р а в и:“ Ваљано српско певачко друштво у Софији „Ш у м а д и ј а,“ послало је у Београд четири своја члана са задатком, да у гостионицама за времена закупе ста-

нове за Србе и Бугаре, који ће из Софије и Бугарске доћи у Београд на крунисање краља Петра и да израде олакшицу у подвозу на железници. Као што се види, српско друштво „Шумадија“ у Софији, узело је на себе патриотску задаћу, да припреми долазак у Србију наших Срба из Бугарске, међу којима има, како нам саопшти један изасланик „Шумадије“, и таквих, који по 20 и више година нису видели своју отаџбину, а жељни су да је виде. — Из казивања г. изасланика дознали смо, да у самој Софији има преко 300 српских домова, да друштво „Шумадија“ има до сад 60 чланова и своју читаоницу. Око ове просветне установе скупљају се наши Срби у Софији.

Исхрана стоке.

Средишна управа словенског господарског друштва из Осека, издала је окружницу на све подружине, у којој расправља: шта да се ради, да се у овим тешким временима исхрани стока? Препоручује скупштине друштава, где би иначе били позвани ратари, те да им се о том држе предавања. Треба даље обавестити народ, да кад већ продаје стоку, коју не може да исхрани, нека продаје лошу стоку, а бољу нек задржи, јер лошу му не вреди хранити. Даље треба дружине да набављају јефтино семе за све своје чланове. (Ово би требале да учине и земљорадничке задруге.) Позива подружине да озбиљно узму у руке ову ствар.

Истрага у Меленцима.

Пишу нам из Меленаца: Саборски одбор је упутио епархијску управу темишварску, да она упути меленачку опћину, да зготови штатут за управу са купатилом „Русандом“. У томе штатуту ваљало је оделити место управитеља од места лечника (тако је гласило упутство саборског одбора). Даље утврдити, да „куртакса“ има ићи у фонд самога купатила, а не лечнику, који се по утврђеној скали наплаћује од гостију. Док се то не уради, одобрен је избор дра Љубе Павловића за куналишног лечника на три године, колико траје и мандат скупштине.

Међутим Урош Нађалин и Барјактаров су „у име управе купатила „Русанде“ расписали стечај за лечника-управитеља доживотно. Ово је већ некстина (да се најблажије изразим), јер управа није ни постојала, пошто није израђен штатут, те тако председник и деловођа нису могли у име управе (која не постоји) расписивати стечај, а у своје име нису смели расписивати. Према томе, цело попуњавање ово већ с тога је незаконито, али пођимо даље.

Сазвата је незаконито скупштина, и та је изабрала дра Љубу Павловића за лечника-управитеља доживотно (и ако постоји решење саборског одбора да се прво мора штатут направити). После скупштине је одмах ствар подастрта епархијској управи, која има све у рукама и која је имала да изврши оно, што је саборски одбор наредио, а она?

И ако има све у рукама, из чега се види, да је тај избор неоправдан и незаконит, она шаље истрагу у лицу дра Ивановића, а овај с др. Љубом Павловићем саставља главном лицу (председнику) питања и одговоре, па му носе да потпише (он није ни био присутан при састављању). Истрага пак одређена је за то, што је призив дат против тако скроз незаконитог избора, у ком је све доказано. Сада се види, да је истрага неоправдана и незаконита, те је питање: какво ће бити решење епарх. админ. одбора. Идемо да видимо! Р.

Протићева позоришна дружина.

Како дознајемо, одлучио се Ђорђе Протић, многогодишњи управитељ српске глумачке путне дружине, да опет састави друштво, и да путује по Хрватској и Славонији. Ова одлука Протићева у нашем уметничком животу је од важности. Протић је не само врло добар управитељ који себи бира чланове, него је и учитељ, који је образовао доста уметника, који данас заузимају одлична места у српском народном позоришту новосадском, београдском, земаљском казалишту у Загребу и у словеначком позоришту у Љубљани.

Надамо се, да ће му подузеће наћи свугде обилно моралног и материјалног одзива.

Опис једне канонаде.

Познати руски књижевник В. И. Немировић-Данченко описује једну канонаду у „Рускоје Слово“ напредно лепо. Горе, под заштитом својих опкопа, стоји руска артиљерија, а доле на пољани јапанска... И цела пољана хујала и јечала. Хиљадама невидовних витких челичних канџија укрштавало се изнад пољане у свима правцима, хиљадама шибâ зујале су и дрћући доносиле у небројеним белим облачићима материје што пушта смрт овоме ил' ономе људскоме створу... У белој пари задрхти судбоносна искра, пуцањ, и нешто се залети на земљу, раздирући њезину утробу. А из утробе земљине, разривене гранатом, подижу се изнебуха ужасне мрачне прилике, које се шире у стотине колутова, диижу се горе и нестају: а иза њих остаје само загушљива пара. И комешање и јадиковање постаје све то јасније, све то јаче. Чини се, да је достигнут врхунац. Али одма затим, чују се поново ужасни узвици, швиćкање канџија, пуштање кугала, а кроз ту смесу од гласова, продире непојмљиво зузукање — з-з-з-з-з — и то зузукање обара ненавикнута на то човека на земљу, да се скрије у њеним дубинама, да се покрије њезиним стенама, да не чује ово смртоносно дивље урликање топовских грла... Козаци се деру, коњи хржу, кинески хајкачи коња се довикују, магарци ударили у своје соло, кад ал' уједаред зачује се однекуд ратничка песма козачка, коју пресеца сигнал трубача, и сва смеса од гласова и громогласно дерање узноси нас до недогледне висине, где се глава заноси и мозак нам се врти... А у име одговора, чује се са висине жалосно кликтање степскога орла... Како је јадна и жалосна ова грабљива птица, према овоме силноме изразу човечје злобе и пакости!...

Мучење људи на Суматри.

Европљани се једнако размећу својим „културпрегерством“ и жељом, да се хуманизам и хришћанство рашири и међу дивљим народима Азије, Аустралије и разних острва. А кад отму по неку покрајину тамо, онда се тек чују лепи гласови о „човекољубљу“ тих завојевача у име Исусово и његових узвишених начела. Тако јављају, како Холандези ужасно муче људе на острву Суматри. И холандска влада морала је да одреди истрагу, и том приликом се дознало међу осталим и за ово што долази. Две младе жене, које су нешто згрешиле, дао је један чиновник избити на мртво име, па их је онда намазао шпањолским бибером, који јако штипа, лице, груди и друге мекше делове тела. Затим их разголићене с раширеним рукама и ногама, привезао за отупце, да их свет гледа. Друге три девојке су упарожили као коње и наредили да их корбачају, док све три нису пале под ударцима. Ништа им није помогла запевка и молба. И како је код тамошњег женскиња јако развијено осећање стида, све три девојке су се после тога криле у џбуновима, а у вече се обесиле о једно дрво. А тиме су се осветиле и своме управнику, од којег су добиле 90 форината предујма, те сад он мора ту своту за њих исплатити. — На једном управнику ваљало је извршити операцију. Али лечник није био баш тврдо уверен у успех од операције. С тога изврше прво операцију на двојици урођеника, који послужише за оглед. — Ето, каква зверства се све свршавају у име — цивилизације.

Трострука смрт у једном студенцу.

Из Москве јављају за овај несрећни случај. Студенац у дворишту свештеника Горетовског беше се загушио. И свештеникова три сина спустише се један за другим доле у студенац, да виде, зашто вода не иде напоље. Први сиђе син енжењер, па онда син свеучилишни слушалац и најзад најмлађи син гимназиста. И дабогме, ни један од њих се више није вратио натраг. Сва тројица су се угушили удишући отровне гасове.

Кратке вести.

— Из Петрограда јављају, да је варош Мерв званично проглашена као колером заражена.

— Бивши султан Мурат, којег су прогласили за лудог и држали досад затвореног у Чирагон палати, јуче је умро.

— Републиканска странка скупила је десет милијуна долара, којима мисли ујамчити избор Русвелта за председника републике.

Брзојави „Застави“.

Стигли 19. августа.

Аустријски министар-председник у Галицији.

Лавов. Председник аустријског министарства, Кербер, говорио је и у говору истакао да се питање о језику несме изједначити са питањем народносним, иначе је држава у опасности за сво опстанак. Влада ће увек радити на споразуму али ни под којим условом неће попустити у народносном питању.

Лавов. Младорусински народни збор изразио је министру председнику Керберу своје најоштрије неповерење због гоњења Русина.

Принцеза Лујза Кобуршка.

Беч. Принцеза Лујза Кобуршка, која се три месеца бавила у купатилу Елстер, одбегла је с једним господином у иностранство. Мисли се, да је тај господин натпоручик Маташић.

Руско-јапански рат.

Љаојанг. Борба јуче продужена. Јапанци покушавају да заобиђу руска крила. На обе стране боре се преко пола милиона људи са 1.300 топова. Са обе стране у убојној је линији цела снага.

Мугден Јапанци су прекјуче натраг бачени на целом фронту. Претрпели су велике губитке. Изгубили су 40 топова.

Токио. Битка код Љаојанга још траје, али ни једна страна није до сад постигла успех.

Љаојан. Јапанци су прекјуче последњи пут напали око 7 сати у вече, у правцу од Фенгванченга. Неправилна пушчана паљба трајала сву ноћ. Кад је свануло отворио се жесток бој и Руси су почели напредовати дуж железнице јужно.

Одеса. Поговара се, да ће Одесу прогласити на неколико година за слободно пристаниште.

Судар на железници.

Монт-Реал. Близу Ришмона сударила се два влака. 11 путника погинуло, 25 рањено.

Трговина.

БЕЧ, 30. августа 1904. г. — (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вашару је било дотерано 6080 комада мађарских и 5564 комада пољских. Свега 11644 комада.

Трговина је била живља.

Продавало се:

Прима роба	108—109 кр.	изнимно — кр.
Средња „	105—107 „	
Лакша „	98—104 „	
Сремска „	102—106 „	
Српска „	——— „	
Пољска „	74—94 „	

Цена је сланини 128—130 кр.
„ „ масти 139—140 кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4140 комада, од којих беше 3894 угојених волова и 965 комада бикова и крава.

Трговина је била лабава.

Швајцарски прима —	78—86	кр.
„ средњи —	62—74	„

Српска Учитељска новчана Задруга

у НОВОМ САДУ

отвара упис од 1. септембра о. г. у

ДРУГО КОЛО УДЕЛА.

Месечна је уплата 2 К по уделу.
Уплаћивање почиње 1. јан. 1905.
Нови Сад, августа 1904.

839 1—3 **Управа.**

ПОТРЕБНИ су ми од **1. новембра о. г. ДВА БИРТАША**, који би узели бирт под рачун, од којих један мора бити добар касапин.

Обратити се ваља на

Ђоку Ристивојевића

840 1—2 у Јарку (Срем).

ПРОДАЈА ЉОБАРА

ИМАЊА ПОД ЗАКУП

У пажњу младим пољопривредницима, који желе самостални бити

Имадем више имања у Славонији, Хрватској и јужној Угарској, од 50—1000 хектара, који носе чист приход 6—8%, под врло повољним условима на продају или закупнину.

Извешћа и обавештаје, као и стручни савет најопширније се дознати могу од

814 2—2 Domänenpächter Leisching
auf Georgshof b/ Virovitica (Slavonia).

Бугари у Срему.

Пре десетак-дана возим се с чика-Савом на колима из Вуковара у Борово. Врућина припекла да полудим а прашина да не видим коње пред собом, но ипак нам је било лакше и то сносити само кад живи сиђосмо са вуковарске калдрме.

Одмах иза Вуковара и с једне и с друге стране пута види се неколико јутара земље посејане разним поврћем. Виде се дрвени олуци кроз које се пушта вода и полива поврће. Баш некако у средини баштованлука видимо и неколико људи како вредно раде. То су Бугари.

Мало њих имаде у Срему и преко у Угарској, али брате баве се готово сви баштованлуком (вртларством) и рећи лепе паре заслужују.

— Ето видите чика-Саво ово су Бугари. Дошли су овамо чак из Бугарске и заслужују овде код нас леп новац. А није да кажемо истину баш тако ни тежак посао.

— Та зар не би тако и наши могли радити око градова ето н. пр. они у Борову рече чика-Сава.

— Како да не чика-Саво, наши се Срби пате с киријањем, вуку песак и какве све послове не раде а могли би се бавити и баштованством нарочито тамо где имаде мало земље као ето у Борову.

— Е, е господине лепо ви то кажете али нами би се смејали да им то кажете.

— Многом чему се мој чика-Саво човек смеје из почетка а после кад мало боље промисли онда увиди да није имао право. Истина је за једног човека је незгодно да се бави баштованством. Ето видите да и ови Бугари раде у заједници у задрузи. Више глава више знају, више руку више могу. И ми Срби ударили смо главом о зид, па сад смо се опаметили и свуда се привредно почињемо подизати, а то највише чинимо оснивањем наших српских земљорадничких задруга.

— Та знам како не би знао, та па јесам ли и ја задругар.

— А наше те земљорадничке задруге које су у близини градова (вароши) треба да оснују подзадругу за баштованство (повртарство) јер то доноси леп приход. Ето видите ти Бугари у Вуковару они подмирују не само вуковарску пијацу него и пијаце у Шиду, Жупањи, Винковцима и др. Па кад могу они морамо и ми моћи. Но кад човек нешто ради треба да и знаде и разуме онај посао. Из почетка би требали да радимо онолико колико знадемо а нашу децу треба да преко Привредника шаљемо да изуче баштованство.

— Тако је господине имате што но рећ' право, али знате добро како ми одавде из Срема тешко упућујемо и пуштамо децу на занате и трговину. Они из горњих крајева некако сиромашнији су.

— Та невоља и нас притиснула а небудемо ли још паметније радили туђинци ће нас поплавити. Та ето тај наш српски Срем има сад већ хиљадама Немаца, Мађара, Чивута и других народа па ево већ и — Бугара. Неки туђинци ухватили занате неки трговину, неки земљу а ето Бугари и баштованлук. А зар то све мора бити? Не. Пренимо се и почнимо поред борбе за своја грађанска и српска права, поред подизама народне просвете радити још и више на привредном пољу. Није још касно.

— Тако смо се ми разговарали, па и не опазисмо како дођосмо у П. И ако се је већ смркавало још је била врућина а прашина загушила село да не видиш ништа од ње. Дуго сам после размишљао о мом разговору с чика-Савом, о Бугарима у Срему, па сам дошао до тог закључка да би заиста и наше српске земљорадничке задруге око градова могле то исто радити што и Бугари раде. Не стидимо се никаквог поштеног рада а најмање то смеју — задругари!

Млад. Ђ.

КУЋА ЗА ПРОДАЈУ

у Новом Саду, Кисачки друм бр. 33. Кућа је лепа, на ћошку, састоји се из дућана (за свако подузеће згодан), 6 соба, 4 кујне, стакленог ходника, тавана, подрума и зиданих комора. На кући има и дуга. Ближа извешћа у истој кући. 836 1—1

ТРАЖИ СЕ ДОМАЋИЦА,

ма које народности стара 45—50 година, код самца човека трговца, који располаже малим иметком. И дотична треба да има нешто расположивог имања. Није искључена и женидба.

Обратити се ваља на г. Стеву Теларовића, ханска улица бр. 7. Нови Сад. 837 1—1

Дражбени оглас.

Ковинска срп. правосл. црк. општина издаје своју гостионицу »Хотел Централ« на 3 год. под закуп. — Лицитација ће се одржати на »Малу Госпојину« 8. (21.) септембра о. г. у 10 часова пре подне у црк. општ. писарници. Ко жели исти хотел лицитирати, има К 160 ради пишманлука вадиум положити. Црк. одбор задржава себи право, потврду лицитације. — Ближа условија се могу добити код црк. општине. 838 2—3

Ковин (Temes-Kubin) августа 1904.

Црквена општина.

Сремске шљивовице

Она г. г. трговци и гостионичари, који требају и вољни су узети било какову количину чисте шљивовице, те који желе да се под њиховом властитом контролом пече, цека се изволе на подписатог обратити.

Код веће количине и ко има властити буради јефтиније.

Душан Тодорић
печиво сремске шљивовице
832 2—6 Стара Пазова (Срем.)

Стечај.

Расписује се стечај за

КЊИГОВОЂУ

у „Народној банци као акц. друштво“ у Јарковцу.

Плата у готовом К 1400, станарина у готовом К 200.

Рок стечају истиче 25. септембра п. н. к. до којег дана имају молитељи своје молбе реченом заводу поднети.

УПРАВА
825 2—6 јарковачке народне банке.

Велики марвени вашар

одржаваће се

У ГОЛУБИНЦИ

6. и 7. септембра 1904. по нов. кал

Догон сваковрсне марве дозвољен.

Општинско поглаварство.

У Голубинци 28. августа 1904

Сурдучки, начелник. 832 3—3 Б. Станковић, бележник.

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 55—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

ПРВА СРПСКА МЉЕКАРСКА ЗАДРУГА
513 У КОВАЧЕВЦУ 10—
п. п. Нова Градишка (Славонија)
продаје разне мљекарске производе само поузећ

ПРОДАЈА

ДВА ЛЕПА ИМАЊА.

Једно од 360 јутара, добре банатске зе ље, близу железнице и варошаце, сигурно поплаве, уз повољне услове, и цену од 5 круна по јутру.

Друго имање од 180 јутара, добре ри ске земље са салашом, у Потисју — бли варошице, сигурно од поплаве, уз повољне слове, за 120 хиљада круна

Купци нека се пожуре, а извештаје даје

Сима Петровић
82 2—3 повереник у Старом Бечеју.

ВАТРОМЕТА.

Ракетли, жабица, бенгалске ва тре и машине у бојама, на велик и мало продаје, по најнижој цени

ВЕЛИМИР РАДАК
шпецерајска трговин
809 3—4 у Митровици.

ДОМАЋИЦА!

Удовица 35 година стара из добре п родице, вешта сваком кућевном послу, г вори српски и немачки, тражи бољу кућ где би цео домазлук водила, уједно ко 2—3 деце. Ступити може одмах. Сведоц о владању, као и услови, дознаће се в адресу: „Tüchtige“. Postrestante. Kikinda. 818 3—

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем до за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телес сокови покварени, и који су ради своје младићке лаком слености и хрђаве навике своју живчану систему и душев јакост уништили. Сад је најпреће време, да ово грозв стање престане. Нено мора бити, који ће младиће спољном животу добровољно, искрено и темељно поучит неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести сл бодно, без устезања и са поверењем приобћити Али није д ста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком с весном специалисти лечнику обратити, који о спољном ж воту може савете дати, те на евентуално већ постојећи болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болест

Таког узвишеног позива и за то је опште познати зав др. Палоца, бившег болничког лечника, специал сте (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тај може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњ ње о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесн ка очисте, живци ојачају, цела се система опрости од б лести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед д сада чињеног и на толико хиљада болесника са успехо изведеног начина лечења у целој монархији једин Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељит и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са њег вим специалним начином лечења и у најзанемаренији случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, б шике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семен ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, бол сти крви, болести кожне, те све болести женске. За женск пос-бна чекаоница и посебан улаз Ако ко ма из ког разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писм опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег з одговор приклопити). Након докончаног лечења писма с спале или на вахтев враћају се. Завод се брине и о специ јалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, спе циалиста Budapest Kerepesi út 10. 1015 39

БОЉЕ ПЕЦИВО! МАЊЕ РАДЊЕ! НАЈВЕЋА ЧИСТОЋА!

Важно за сваки мањи

ГАЗДАЛУК И ГОСТИОНИЦУ

што највештији пекар, посластичар, и лебарица

кроз многогодишње искуство производе са муком и трудом то може сад свака млада домаћица и куварица са

Универзалном машином за 3 минута

с лакоћом умесити, лебац, милихброт, разна теста, без да рукама тесто додирне, и то увек једнако добро —

Машина се лако рукује, брзо се даје чистити, кошта 15 круна. Енбалаже се рачуна по коштанцији. — Рецепте шаљем бесплатно, иштите проспекте од

Н. ОСТОЈИЋА У ЈАРКОВЦУ ТОРОНТАЛСКОЈ ЖУПАНИЈИ,

Ове машине биће најмилије посуђе свакој газдарици које чистоту, добар лебац и изврстно тесто воле. 601 18—20

Учитељи!

Где да узмете за ову годину

школске књиге

и остали прибор, који је ђацима потребан?

Само у новоотвореној књижари

Станковић

и

Марковић

826 3 10

У НОВОМЕ САДУ.

Они су **почетници, млади људи,** које ваља потпомоћи а нуз то су у положају да даду најповољнији рабат.

Каталог школских књига шаљу бесплатно.

Аутоматична справа

ЗА ВАТАЊЕ МИШЕВА И ПАЦОВА.

за пацове 2 фор., вата без надзора до 40 комада за једну ноћ, а не оставља за собом трага и саме се опет намештају. Клопка за ватање буба „Eclipse" у којој се хиљадама буба преко ноћ улове, по 1 фор. — Свуда најбољи успеси.

Разашиљање поузећем. 829 1—1

J. SCHÜLLER,

Wien, II. Rurzbauergasse 4.

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле [Hülsen] јесте

AIDA

а које су свуда признате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.

790 3—40

Свепски експорт.

Добија се у главним и спец. трафикама

За гојење и товлење свиња најбоље и најпробитачније средство

„MARGULITOV" СВЕОПШТИ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ

који поспјешује лек и пробаву свиња, те их чува од болести.

Као хранив прашак препоручује се свињама по упути редовито давати, пошто се од истога најбоље помажу.

„Крижевачки свеопшти прашак за свиње"

постигао је у хрватско-славонском, угарском, истарском и далматинском господарству веома добар успех, тако, да се може као најкорисније и најјефтиније средство препоручити.

Цена је омоту 60 филира.

Мање од 2 омота не шаље се поштом. Наручбе од најмање 10 омота шаљу се просто од поштарине уз попуст.

У оним мјестима, гдје се крижевачки свеопшти прашак за свиње не добива, нека се наручи изравно из главнога складишта:

Љекарна „код св. Тројице"

А. MARGULITA,

у Крижевцима. Утемељена 1771.

Имаде ли у којем мјесту више господара, који би крижевачки свеопшти прашак наручити хтјели, препоручује се, да се сложе и да заједно наруче, јер им на тај начин јефтиније дође.

22 33—52

Необиђимо свога!

Д. ЈАСНИЋ

→ НОВИ САД, ←

житна пијаца број 16.

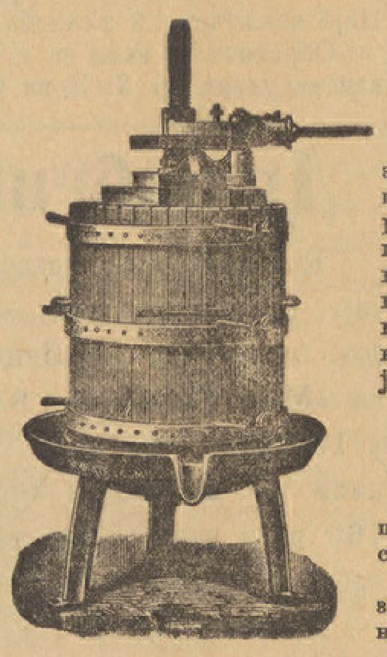

Препоручује пошт. г.г. велепоседницима, Управама Манастирским економима, земљорадницима, као и земљорадничким задругама, своје стално стовариште разних пољопривредних машина, као: разноврсних сечки, крушача, сечкалица за репу, прекрупача за зрна и клипове, сејачица, тријера за ређење жита, преса за грожђе, муљала, ветрењача, геплова, плугова, кантарева итд. као и: разних техничких ствари за паковање машина, шина за бубањ и шрофове за то, композиције, кајиша главних и разних врста осталих кајиша, асбест папира, зејтина, масти, тавота и коломасти, калафона, кудеље, кучина, нитова и платли; сва у опште што треба при оправци једне машине и о вршидби.

АПОТЕКА 605 12—12

по министарској наредби.

Као пољопривредне машине тако исто и вршаће машине и све остале ствари што имадем на стоваришту, продајем уз солидно утврђене фабричне цене, а послуга је тачна и брза.

Надајући се да ће ме браћа Срби ради уверења свога својим штов. наловима удостојити и уверити се о свему томе, као што су то много већ њих учинили и у своје време изнећу на јавност њихове похвале задовољства.

Са особитим поштовањем

Д Јаснић.

Од својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Правог руског зејтина за машине (ватренке).

За виноградаре најбоље врсте плавог камена, Рафије (шаша)

Најфинија зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

Минхенско шпатен пиво у флашама.

Највећи избор минералне свеже воде.

1067 36—

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица бр. 27

Телефон бр. 76.

Грчка лековита вина:

Mavrodaphue, Cypro, Achaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тој, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

За оне, који болују од стомака!

Свима онима, који услед назеба или претоварења стомака или услед хрђавог тешко сварљивог, сувише ладног или сувише врућег јела или са неуредног живота болове у стомаку, као:

катар у стомаку, грчеви у стомаку, притисак у стомаку, тешко варење желудца или запаљење слузи

задобију, — нека је овим препоручено добро кућевно средство, чије је дејство већ од више година опробано. То је

Hubert Ullrich'sche Kräuterwein.

Ово биљно вино, које је прављено од изврсних лековитих биљака и доброг вина, јача и оживљује организам човечијег желудца. Биљно вино одстрањује све тешкоће при варењу и дејствује повољно на снажење живаца и стварање здраве крви.

Кад се за време употреби ово биљно вино, угушује већ у клици болест у стомаку. Зато га треба за времена узимати. Знаци, као: главобоља, загуш, подригивање, горушица, надимање, мука са повраћањем а код кроничних (застарелих) болова стомака кад се у већој мери показују, нестану већ, и после неколико напитка.

Запћивена столица и последице отуда, као: напињање, колика, лупање срца, неспавања, успор крви у црној џигерици и слезини, шуљеви не тају брзо са пићем овог биљног вина. Биљно вино ствара апетит а поред лаке столице издваја из стомакса и црева све хрђаве материје.

Мршавост, бледоћа, малокрвност, слабост јесу последице хрђавог желудца, стварање недовољне крви и болесног стања џигерице црне. При мањкању апетита, нервозном и душевном нерасположењу, као и чешћој главобољи, и непреспаваним ноћима, често таке особе неприметно пропадну. Биљно вино даје опалој човечијој снави нова живота. Биљно вино појачава апетит, унапређује варење и хранење, оживљује промену материје, убрзује стварање крви, умирује раздражене нерве и ствара нову вољу за живот. То сведоче небројена признања и захвалнице.

Биљно вино може се добити у флашама за 3 и 4 круне у апотекама: у Новом Саду, Петроварадину, Кађу, Г. Ковиљу, Бешки, Иригу, Ст. Футогу, Черевићу, Гложану, Петровцу, Кулпину, Ст. Керу, Темерину, Жабљу, Ђурђеву, Тителу, Сланкамену, Карловцима, Инђији, Руми, Митровици, Ердевику, Илоку, Ст. Паланци, Старом Врбасу, Сентомашу, Фелдварцу, Ст. и Т. Бечеју, Врањеву, Меленци, Чуругу, Елемиру, Перлеву, Фаркаждину, Сакулама, Старој Пазови, Вел. Бечкереку, Батајници, Земуну, Београду итд. као и у свима већим или мањим местима Аустро-Угарске и пограничних држава.

А разашиљу и апотеке у Новом Саду поруке од 3 или више флаше биљног вина по оригиналним ценама на све стране Аустро-Угарске.

Треба се чувати од подражавања!

212 9—12 Нарочито ваља захтевати

Hubert Ullrich'schen Kräuterwein.

Моје биљно вино није тајанствен лек. Делови су ови: малага-вино 480,0, вински спирит 100,0. глицерин 100,0, црно вино 240,0, сок од јасена 150,0, сок од трешања 320,0, фења, аниса, Јеленино корење, американско корење, чемерике, иђиота по 10,0. Ови саставни делови имају се измешати.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду